

R 3

szociális kiadó.
Hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár
Pap. (Brasi)

Uj Kelet: Sze
és vasárnap
K. H. Sz.

Kéziratok
szociális kiadó.
Kéziratok
szociális kiadó.
Kéziratok
szociális kiadó.

UJ KELET

ZSIDO-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lej
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — — 1-50

1925 szeptember 12 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 211 szám

5685. Elul 23

A ketrecbe zárt ember

— Külpolitikai figyelő —

Ebben a pillanatban mindenki feszült figyelemmel tekint Genf felé, ahol állítólag meg fogják csinálni az igazi békét. Kétségtelen, az utolsó évek roppant nyugtalanságban teltek el. Ezt mindenki érezte. Hogy ki tartotta ebben a nyugtalanságot, azt nem lehet pontosan tudni, de bizonyos az, hogy a nagy tömegek már már beletörődtek a világháború által okozott különböző változásokba és csupán a hivatalos politikusok voltak azok, akik állandóan az orruk alá dörzsölték a legkülönfélébb problémákat. Tény, hogy az egész világon valami ideges vibráció reszket végig, mintha mindenki epileptikus lenne. Valami óriási tébolyda lettünk és teljesen ápolók nélkül vagyunk. Nincsenek igazi ápolóink. A politikusok, akik ezt a légkört kicsiholták, egyszerre megijedtek saját művüktől és ma már attól félnek, hogy az emberek, akiket sikerült elvadítani, egymásnak fognak rohanni. Hogy ezt megakadályozzák, egy egészen különös módszert dolgoztak ki Genfben. Semleges zónákat akarnak huzni az egyes államok közé, hogy ezáltal lehetetlenné tegyék az összeütközéseket. Németország körül valami széles földcsíkot terveznek, amelyen belül nem tartózkodhat katonaság és amelynek még a közigazgatását is kivonják a német állam hatásköre alól. Semleges svájci hivatalnokok, szürkék és hórihorgások, fülénék be a zónába és ügyelnék arra, hogy oda senki be ne tegye a lábát. Az igazi békés élet csupán ebben a korridorban keríngene, amelyen túl, belső problémáiktól kinezva, az emberek tovább kinlódhatnak és felfordulhatnak. A Népszövetség, amely ezt a ketrec rendszert meg akarja valósítani, még ma is azt hiszi, hogy a nemzetek és főleg mi, keleti népek, egymásnak akarunk rohanni és hogy ez a mi legnagyobb lelki és anyagi szükségletünk. Ilyen semleges zónákat akarnak vonni Lengyelország és Csehszlovákia köré is, sőt az összesen kizárva, hogy közvetlenül a mi határainkon, talán Lőkősházánál is huznak majd egy ilyen életűres folyosót.

Mialatt Genfben ezen az izoláláson gondolkodnak, egy olyan rémes háborus esemény történik Marokkó tengerpartján, amely megcsúfol minden tárgyalást a békéről. A spanyol hadvezetőség egy hajórakomány katonát indított utnak Marokkó felé és miután a hajó a part elé érkezett, a katonákat kirakták csónakokba, hogy a szárazföldre evezzenek. Abban a pillanatban, amidőn rátették lábukat Afrika vörös agyagjára és még alig mentek néhány lépést, elrejtett fedezékekből sűrű riffkabil-tömeg tört rájuk és állati üvöltéssel visszanyomta őket a hullámokba. Kivétel nélkül megfulladtak. A hajó, amely a halálba vitte őket, a parttól egy kilométernyire horgonyozott és parancsnoki hídjáról Primo de Rivera spanyol miniszterelnök, mint valami izgalmas színjátékot, távcsövén keresztül figyelte katonái fuldoklását. Azután hátraszólt a kormányoshoz és visszafordította a hajó orrát Spanyolország felé. A katasztrófa nem jelent semmit. Azóta újabb katonai szállítmányok indultak Marokkó felé, sőt, mint egy legújabb távirat jelenti, mára az egész spanyol hadsereget behajózták. Hispániában most nincs egyetlen katona sem. Boldog állam, amely ezt a merész játékot megengedheti magának...

Minden csak elméletben történik. A Népszövetség elhatározta, hogy Ausztria fölött megszünteti az ellenőrzést. Egy szép esztussal kimondta, hogy erre már nincs szükség, mert

Ausztria életképes és meg tudja fizetni tartozásait. Ezt a határozatot azonban nem fogják keresztülvinni. Megálljunk! — mondották az angol bankárok. Ez az Ausztria tartozik nekünk! Ha az ellenőrzést megszüntetik, gyengülni fog fizetőképessége. Tartozása nem tesz ki ugyan sokat, de ki látja azt előre, hogy vajjon a jövőben nem fogunk-e neki kölcsönt adni. Mi már jóelőre biztosítani akarjuk pénzünket. Javasoljuk, hogy az ellenőrzést továbbra is fentartsák. És egészen bizonyos, hogy így fog történni. Politika? Nem. Az üzlet diktál. Az osztrák munkások továbbra is le kell, hogy robotolják napi félsillingjüket a jótételi fizetések javára. És Zimmermann főbiztos ur ezentul is fel fogja venni havi hetvenmillió fizetését.

Ez történik Kisásiában is. A népszövetségi bizottság most tért vissza és azt jelentette, hogy a mossuli kérdés Törökországnak kedvez. A mossuli villajet — mondja a jelentés — egyáltalában nem tartozik az angol fenhatóság alatt álló Irakhoz, hanem önálló területet képez és, ezenkívül is, lakosságának nagyrésze mohamedán. A népszövetségi bizottság jelentése szerint ennek a vilajetnek összesen fél-

millió lakosa van, akik közül 263 ezer kurd, 147 ezer török, 43 ezer arab, a többi keresztény és perzsa. De itt ismét közbeszóltak az angolok. Bocsánat! Ez a statisztika nem helyes. A mossuli villajetnek 785 ezer lakosa van, akik közül csak 66 ezer török, viszont 454 ezer kurd, 186 ezer arab, 62 ezer keresztény-európai, 16 ezer zsidó. A törökök tehát látható kisebbségben vannak. Kérem, — ajánlotta a Népszövetség — tartsunk népszavazást! — Ez teljesen szükségtelen — válaszolt Chamberlain és titokban azonnal fontos katonai intézkedéseket fogantatosított. Az ügy egyelőre függőben van.

A félrevezetések és diplomáciai ravaszságok Comoban fogják elérni tetőpontjukat. Itt, ebben a kedves olasz városban, a comoi tó partján, találkoznak szeptember 29-én az antant-államok külügyminiszterei és itt fog először megjelenni és a világháború óta első ízben tárgyalni a német külügyminiszter is. Az urak egy üvegverandán fognak ülni, arccal a tó felé. Minden arcrándulásuk vissza fog tükröződni a csillogó vizen. És ha hazudni fognak egymásnak — a Természet meg fogja mondani az igazat.

Visszavonták a balkáni garanciapaktumot

(Bucuresti Bukarest, szeptember 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Genfből érkezett jelentés szerint Rentis görög külügyminiszter Nincsiacsér folytatott tanácskozása után visszavonta a már beterjesztett balkáni garancia paktumot. Nincsiacs külügyminiszterrel ugyanis olyan megállapodást kötött, hogy előzőleg a két kormány fogja a paktumot megvitatni és csak azután terjesztik a Népszövetség elé.

A tegnapi délutáni ülés után Head angol delegátus előadást tartott az európai helyzetéről. Kifejtette, hogy az európai államok első-

sorban belügyeikkel kell hogy foglalkozzanak és csak azután a külügyekkel. Nem szabad különbséget tenni győző és legyőzött között. Romániáról szólva kijelentette, hogy ez az ország nagy jövő előtt áll és helyes gazdálkodással nagygyá fejlődhetik.

Az előadás során incidens is támadt. Német és magyar delegátusok több ízben megkísérelték, hogy közbeszóljának. Head végül kijelentette, hogy a háborúért Németország egyedül felelős.

Szervezkednek a kisebbségi nőegyletek

az országos kongresszusra

A közös bizottság felhívása

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük már, hogy Cantacuzino hercegnő felhívása nyomán a kolozsvári kisebbségi nőegyesületek közös bizottságot alakítottak abból a célból, hogy az októberben összeülő országos nőegyleti kongresszuson megfelelő felkészültséggel jelenjenek meg. A bizottság ma a következő felhívásban fordul az összes kisebbségi női egyesületekhez:

Az alólírott kolozsvári nőegyesületek arra a közös megállapodásra jutottak, hogy Cantacuzino hercegnő asszony ismeretes felhívásának helyes elintézése érdekében az összes népkisebbségi társaságok egységes eljárását kezdeményezik. Ennélfogva az egységes eljárás megszervezésére ideiglenes bizottságot alakítottak, mely Kolozsváron a Szociális Missziótársulat nővédelmi irodájában (Cluj, Piata Unirii 14. sz. a.) működik s mely az összes társaságok részére ezennel följánlja szolgálatait.

Az ideiglenes bizottság különösen a következő feladatokat vállalja:

1. közvetíti a nőegyletek között egymás kívánalmait;
2. összegyűjti azt a tárgyalási anyagot, melyet a Cantacuzino asszony által jelzett női kongresszuson szükséges lesz előterjeszteni;
3. fölveszi az érintkezést a román nők nemzeti szövetségével, hogy az országos női kongresszusra nézve a népkisebbségi nőegyesü-

leteket érdeklő részletekről tájékozódják;

4. előkészíti az országos női kongresszusra a népkisebbségi nőegyesületek megfelelő képviselőit;

5. a népkisebbségi nőegyesületek további közös eljárásának intézésére megalakítja a végleges rendezőbizottságot.

Ennek a feladatkörnek pontos keresztülvitele érdekében testvéri szeretettel kérjük az összes népkisebbségi társaságok további hathatós közreműködését. Kérjük címüknek, taglétszámuknak, működési irányuknak és eredményeiknek, a működést gátló okoknak, valamint általában az anya- és a gyermek életviszonyaira vonatkozó észleleteiknek a közlését, hogy ebből az ismertetésből gazdag tárgyalási anyagot készíthessünk elő a nőkongresszusra. Kérjük továbbá, hogy erre a célra készülő ismertetéseik mellé a kész bizonyító adatokat is lehető teljességgel csatolják, vagy legalább is jelezzék, vajjon hol találhatók meg a bizonyító adatok. Kérjük végül, hogy még e hó 25-éig mindenünnen küldjék el hozzánk szives válaszukat, s mindenünnen vegyék fel velünk okvetlenül az érintkezést.

Nagy és szép célok függnek közös eljárásunktól. Hiszünk, hogy mindenütt legteljesebb jóakarattal fogják megérteni kezdeményezésünket s a női és anyai lélek minden buzgóságával megteremtik a népkisebbségi női társadalom

impozáns megnyilatkozását. Ezzel a jó hittel üdvözöljük mindnyájukat.

Cluj-Kolozsvár, 1925. szept. 10-én.

Az „Arválnyelv Otthon“, a „Dávid Feren-Egyet—Unitárius Nők Szövetsége“, a „Filléregyesület“, a „Kolozsvári Anya- és Csecsemővédő Egyesület“ a „Kolozsvári Izraelita Nőegylet“, a „Magyar Lutheránus Nőegyesület“ és a „Szociális Missziótársulat“ kolozsvári szervezete, mint ideiglenes bizottság nevében gróf Bethlen Györgyné elnök, Kovács Dezsőné ügyvezető alelnök.

A felparcellázott Paradicsom

Jaffából jelentik: A napokban folyt le Jaffában az angol-arab vegyesbíróóság előtt az az érdekes operettszerű bűnpert, amelynek főhősét azzal vádolták, hogy a legvakmerőbb csalást követte el: parcellákként kiárusította a Paradicsomot. A pör lefolyásáról és előzményeiről palesztinai munkatársunk ezeket írja:

Abdul Said igazi muzulmán volt, hitéhez ragaszkodó, istenfélő és emberi hatalom által meg nem félemlithető. Abdul Said azonban nemcsak a tulajdonságokkal ékeskedett; mint igazhívőnek szíve is volt, jótévő, irgalmas, minden nyomoruságra megadó, könyörületes szíve. Am nem volt azonban semmiféle földi java, amivel a korán szent parancsát, az irgalmasságot gyakorolhatta volna. Abdul Said tehát addig gondolkozott azon, hogyan lehetne pénzhez jutni, míg végre egy szép nyári reggelen a mecset előtt, könyörgő nagy imák közepette a köréje seregülőknél Korán-idézetek és minden világtáj felé való buzgó hajlongások között ilyeneket mondott:

— Allah pedig megjelent álmomban. Jer félre velem az Ég egy csöndes szögletébe, ahol mennydörgés nem dörög és villám nem villámlik. Jer félre velem, ahová az alanti világ hívságának tombolása nem hallszik. Jer és elárlom neked, hol találhatod Mekkában ama szent kö közelében a Paradicsom tervrajzát. Husz napig élj étlen-szomjan, azután Jer Palesztinából Arábiába, Mekka városába itt megnyílik előtted a titok.

Abdul Said látomásának híre eljutott Szíriába és Mezopotámiába és a hívők óráról-órára ostromolták, miért nem indul már Mekkába, hogy megtudná pontos helyét a Paradicsomnak, mert sokan minden jószágukat eladnák, ha egy jó parcellát biztosíthatnának maguknak a Paradicsom helyén.

Abdul Said néhány napra eltűnt. Amikor ismét visszajött, már magával hozta nagy pergamentre öreg arab betűkkel lejegyezve a Paradicsom helyszíni rajzát.

— Csak igazhívőknek adhatom ki a parcellákat — mondotta Abdul Said. Nem ocsó dolog, mert csak azok kaphatják, akik a takarékoság erényét gyakorolták a földön, semmi esetre sem koldusoknak.

Az üzlet virágzott, az igazhívők eladták minden kis holmijukat, oda hajtották Abdul Saidhoz minden lábas jószágukat, ökrüket és tehénüket, csak hogy részt kapjanak a Paradicsomból.

Mindez addig tartott, amíg egy James White nevű angol datolyakereskedő meg nem könyörült a kifosztott arabokon és fel nem jelentette a csaló Abdul Saidot.

A tárgyalást a napokban tartották meg a jaffai arab-angol bíróság előtt.

— Amit ön elkövetett Abdul Said — mondotta az elnök — az közönséges csalás és borzasztó bűn a szegény arabok ellen.

Abdul Said mosolyogva, szinte fölényesen felelt.

— Allah tudja, hogy az nem úgy van, ahogyan ön mondja. En igazat prédikáltam és igazságosan cselekedtem.

A bíró most szembesíteni akarja a lépment embereket a csalóval abban a hitben, hogy ezek is Abdul Said üdvözését fogják kérni. Erre jött a nagy meglepetés. Minden tanu a vádolt pártját fogta és tiltakoztak az ellen, hogy megbüntessék.

Egy öreg anyóka így érvelt:

— Abdul Said igaz hívő férfi, aki senkit

meg nem csalt. Éppen tegnap jelent meg férjem álmomban és kijelentette, hogy nagyszerűen érzi magát a paradicsomban és a hely, amelyet neki Abdul Said eladott, nagyon jó hely, melyről át lehet tekinteni az egész világot.

Abdul Said büszkén felgaskodott és kentelesen szólt:

— Allah nem hagyja el az igazhívőt!

És lélekjelenlétét akkor sem vesztette el, amidőn az elnök rábizonyította, hogy egy és ugyanazt a parcellát kétszer adta el.

— Ezt mindjárt meg fogom magyarázni — mondotta Abdul Said. A férfi, akinek ezt a szép helyet először eladtam, nem szépen visel-

kedett a Paradicsomban. Allah ezért elzavarta őt és a hely ismét üres maradt. Joggal és igazsággal adtam el tehát egy másiknak.

Mint ahogy a többi tanu javarészből Abdul Saidot menteni igyekezett és minthogy az arab törvények elítéléséhez semmiféle támpontot nem nyújtottak, a szélhámost fel kellett menteni.

Amidőn a bíróság elnöke a felmentő ítélet kihirdetését azzal a megjegyzéssel zárta, hogy Abdul Said remélhetőleg fel fog hagyni ezzel a csunya mesterséggel, ez fejedelmi kézmozdulattal így felelt:

— Allah jól tudja, mit cselekszik...

Prágában szláv paraszttinternacionálé megalakításáról tárgyaltak

Egy horvát parasztpárti képviselő nyilatkozata a prágai kongresszusról

(Zágráb, szept. 11. Az UjKelet tudósítójától.) Predavec volt horvát parasztpárti képviselő a napokban érkezett haza Prágából Zágrábba, ahol a Sveblo féle csehszlovák parasztpárt jubileumán vett részt, mint a horvát parasztpárt delegátusa. A prágai jubileumon az összes európai szláv nemzetek kiszáza képviselői résztvettek, kivéve Oroszországot. A jubileumon az összegyűlt delegátusok között felvetődött egy szláv nemzetközi paraszttinternacionálé megalakításának eszméje. Predavec kijelentései

szerint a jubileum alkalmából az egyes résztvevő delegátusok már meg is beszéltek az internacionálé megteremtésének előkészítési módjait. Valószínű, hogy a közeljövőben össze is ül az előkészítő bizottság. Predavec információja szerint, bár a csehszlovák parasztpárt nem tagja a moszkvai paraszttinternacionálnak, mégis nagy figyelemmel kíséri az oroszországi eseményeket és szilárd az a meggyőződése, hogy az oroszországi viszonyok a parasztdemokrácia irányában fognak fejlődni.

Dr. Klein Sámuel, a jeruzsálemi egyetem professzora nyilatkozik az Uj Keletnek Beth Alpháról, a palesztinai munkáról és az intellektuelek átneveléséről

(Érsekujvár, szeptember 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Klein Sámuel dr., aki tíz esztendőn keresztül volt az érsekujvári zsidó hitközség főbírája, múlt év decemberében foglalta el a jeruzsálemi egyetem professzori katedráját. Érsekujvári működése alatt szüntelenül végzett tudományos kutatásokat Palesztina multjában. Klein professzor a napokban Érsekujvárra érkezett, hol a palesztinai életéről a következőket mondotta:

— Az egész világ szétszórt zsidóságának otthont akarunk teremteni, mert jussa van erre ennek a 14 milliós népnek. Talán a legérdekesebb s a zsidó nép szempontjából a legnagyobb jelentőségű kísérlet az, amely a szellemi és fizikai munkának az összekapcsolására igyekszik. Mint mindenütt, úgy Palesztinában is volt szellemi munkásokból áll a zsidó nép többsége. A volt szellemi munkások legtöbbször — pedig jelentékeny részük akadémikus végzettségű — ma ideálizmussal fűtött ambícióval földműveléssel foglalkoznak. Talán itt ilyesmi legendaszzerűen hangzik, de odakint magától értetődő valami, hogy volt orvosok, ügyvédek, mérnökök, hivatalnokok ma kinn, a szántóföldeken az ekaszarvát fogják s a legintenzívebb fizikai munkával, a leprimitívebb életviszonyok közt termékenyítik meg a Szentföld elhagyott szántóit.

Van például Beth Alfaban egy százötven tagu csehszlovák csoport. Ebbe a csoportba csakis intellektueleket vesznek fel, olyanokat, akiknek tökéletesen egészséges fizikumuk van ahhoz, hogy a legnehezebb földmunkákat is elvégezhessék. Ebben a csoportban szisztematikus fajnemelés folyik. A csoport szervezete a legideálisabb kollektívizmus. Magántulajdon nincs. Minden vagyon közös. A közös munka gyümölcseit együttesen élvezik. Közös konyhák, közös ellátásuk van. Gyermeküket — kiknek nevelésére a legnagyobb gondot fordítják — közösen neveltik gyönyörű, modern, egészséges helyiségekben. A gyermekek valóban tiszták, gondozottak, jól neveltek, pedig a szülők hajnaltól késő délutánig nehéz munkát végeznek és szűkös viszonyok közt élnek, mert a mocsaras földeket, melyekben verejtékes munkát végeznek, az elmúlt években csapolták le. S emellett a nagy munka mellett intenzív szellemi munkát végeznek. Mint minden kis falunak, az ilyen kis csoportoknak is könyvtárak s olvasótermek vannak, — esténként gyakran előadásokat, vitaestélyeket rendeznek, tehát —

mint Palesztina volt kormányzója: Sir Herbert Samuel mondotta — a zsidó földművelők abban különböznek más nemzetek földművelőitől, hogy az agyuk a fizikai munkától nem tompul el.

— Ez a legnagyobb igyekezet: munkásokat nevelni. Mindennapos volt a jeruzsálemi egyetemen, hogy a délutáni előadásokon munkaszubonyos lelkes fiatal emberek vesznek részt, kiknek nincsen idejük átöltözködni s munkahelyükről egyenesen az egyetemre sietnek. S nemcsak, hogy egyenrangú kolléga az ilyen munkásember, hanem szinte bizonyos fölénye van a kettős munkának.

— Hatvanezer vagon Románia buzafeleslege. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi minisztérium jelentése szerint az idei buzafelesleg feltétlenül meghaladja a 60.000 vaggont. A kukoricatermés egyes vidékeken esőt kíván, ami ha elmarad könnyen megdöntheti a hivatalos kimutatás számadatait. A földművelésügyi minisztérium jelentése szerint egyébként az őszi termés Beszarabiát kivéve, rendkívül jónak ígérkezik. A tengeri termés különösen Erdélyben olyan bő, hogy a legutóbbi harminc évben ilyen nem volt.

— Egy milliárd lej lesz a költségvetési felesleg. Bukarestből jelentik: Georgiu pénzügyi államtitkár a sajtó képviselőinek kijelentette, ha az év hátralévő részében is úgy folynak be a bevételek, mint eddig, egymilliárd lejnyi költségvetési felesleg lesz, amely összegget, úgy, mint eddig, a minisztériumok között fogják szétosztani.

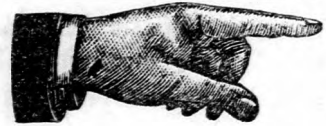
Zsák Mindennemű célokra legelőnyösebben beszerezhető

Ponyva Albala Izsó Timisoara

Piata Traian No 10

Prima tűzifát

vaggononként, élekenként vagy spritva, kereskedőknek és fogyasztóknak legjutányosabban házhoz szállít: Staruina Timoneasca S. A. faosztály Cluj, Piata Unirii No. 229. Telefon 804.

Győződjön meg hogy ajánlunk élektárgyakat arany, ezüst és briliánsárakban legolcsóbban nálam szerezheti be.

F. Markovits, Cluj
Wesselényi M.-u. No 20.

Arany ezüst és briliáns tárgyakban a legkényesebb igényeket is kielégítő nagy választék.

A „Zsidó

Párisban meghalt és nekrológok, napi zések mondhatnak objektív megítélés radni: a „Zsidók a felületesen látó fedni igazi lényét, tagadta meg magát ményei között. Nem félreismerték. Ő volt csak meg kellett volna közzé. De erre a vállalkozás, mindaddigot és saját maga a megvakarózás, a port vert föl a progresszív-társadalmi és gresszív jogtudós, a vakaródzott“ és kilá

Pályafutását megkezdte meg és h reménysége volt a rának. „A magyar egyike azoknak a amelyek magyar tud Erdemes végigtanul csak egybegyűjtött főleg a hangja mia iródott. Ágoston Péter és az megszokott dol lizmus proletár tábor iránt, ami polgári természetes és ind hidegnek és objektív cialista“ tudományr van szó. De Ágoston könyve is annyira te utólag, szinte vaks már annak idején, éreztük a soraiból a nem gondoltunk ar nagy kereteiben mé ember szeretete és gyűlölet, annak szer köd hargot szociál irtuk. Azzal menteg nem hagyott sokáig háboru előtti magya ségen egyszerre, vá cikkázó villám hasított Ebben a könyvében tetlenül megmutatta lelki valóságát. Ez dája, a gyűlöletet ör fletteknek és a leg hamisításoknak. A nyegét kutatja ebb szinte hemzsegnek a zsidó archeológiai idé amelynek Ágoston olvasta, azokból a zsi soha egyetlen betű ha valaha is kezébe nyos, hogy fejjel lefelé volna őket. De Ágoston talmudot ösmerje, ha metországi antiszemita nyit hamisítások s „eredeti“ idézetanya és a magyar tudós solta le és használta tudomány volt ott a

Ez pedig teljes Péternék. Tudós barát szürke senkik úgy d lenségből Ágoston kömbák tavaszi eső u antiszemitanak lenni. az antiszemizmus amellyel el akarja ter osztályharcra. De mo tudós vállalta a zsidó jelentek a cikkeket pr „Huszádik század“ zsi amit némely történelm ténelem egy megszaki életjelenség, akkor na hogy Siófok és Orgov adótt.

Ágoston megmuta

A „Zsidók útja“ szerzője

Párisban meghalt a „Zsidók útja“-nak írója. És nekrológok, napi enyészetek szánt megemlékezések mondhatnak róla akármit, nekünk és az objektív megítélésnek mindig is ez fog maradni: a „Zsidók útja“-nak hírhedt szerzője, aki a felületesen látó szemek elől sokáig el tudta fedni igazi lényét, de aki valójában még sem tagadta meg magát soha és az élet semmilyen körülményei között. Nem az ő hibája volt az, hogy sokáig félreismerték. Ő volt az a bizonyos muszka, akit csak meg kellett vakarni, hogy kilássék belőle a kozák. De erre a muszkavakarásra senki se akart vállalkozni, mindaddig, amíg ő is megunt a dolgot és saját maga látott neki a vakarózásnak. Ez a megvakarózás, annak idején csunya fojtogató port vert föl a magyarországi tudományos és progresszív-társadalmi életben. Ágoston Péter a progresszív jogtudós, a szocializmus ideológusa „megvakaródzott“ és kilétezt az alóla: a „Zsidók útja“.

Pályafutását mint jog- és társadalmi tudós kezdte meg és hosszu ideig egyik büszkesége és reménysége volt a progresszió magyarországi táborának. „A magyar világi nagybirtok története“ egyike azoknak a kevés szociológiai könyveknek, amelyek magyar tudósok tollából láttak napvilágot. Erdemes végigtanulmányozni ezt a könyvet, nemcsak egybegyűjtött történelmi adatai miatt, hanem főleg a hangja miatt, amelyben ez a könyv megíródott. Ágoston Péter szocialistának vallotta magát és az megszokott dolog volt és lesz, hogy a szocializmus proletár táborában gyűlölet éljen minden iránt, ami polgári társadalom és kapitalizmus. Ez természetes és indokolt. A tudományok azonban hidegnek és objektívnak kell maradnia, akár „szocialista“ tudományról, akár „polgári“ tudományról van szó. De Ágoston Péternek ez a tudományos könyve is annyira telítve van gyűlölettel, hogy így utólag, szinte vakságnak kell éreznünk azt, ha már annak idején, az első olvasása után ki nem éreztük a sorából a valódi Ágoston Pétert. Hogy nem gondoltunk arra, hogy a szocializmus végső nagy kereteiben mégis csak nem más, mint az ember szeretete és hogy ahonnan így fakadzik a gyűlölet, annak szeretete nem őszinte. A gyűlölködő hangot szocialista lelkeseződésének rovására írták. Azzal mentegettük. De Ágoston Péter nem hagyott sokáig kétségben bennünket. A háboru előtti magyar társadalom szellemi fűledésén egyszerre, váratlanul egy csunya fényes cikkázó villám hasított keresztül: „A zsidók útja“. Ebben a könyvben aztán Ágoston félreismerhetetlenül megmutatta a maga igazi tudományos és lelki valóságát. Ez a könyv a legtipikusabb példája, a gyűlöletet önmaga kedvéért hirdető pamfletnek és a legszemérmelenebb tudományos hamisításoknak. A nagy tudós, a zsidó-kérdés lényegét kutatja ebben a könyvben és fejtegetései szinte hemzsegek a talmudi citátumoktól és egyéb zsidó archeológiai idézetektől. Abból a talmudból, amelynek Ágoston Péter soha egyetlen sorát sem olvasta, azokból a zsidó iratokból, amelynek Ágoston soha egyetlen betűjét sem ismerte és amelyek ha valaha is kezébe kerültek volna, egészen bizonyos, hogy fejjel lefelé, hátulról visszafelé tartotta volna őket. De Ágostonnak nem is kellett, hogy a talmudot ismerje, ha citálni akart belőle. A németországi antiszemita röpiratok, heccpamflettek és nyílt hamisítások szolgáltatták Ágostonnak az „eredeti“ idézetanyagot „tudományos“ könyvéhez és a magyar tudós minden skrupulus nélkül másolta le és használta fel őket, mert hiszen nem a tudomány volt ott a cél, hanem a gyűlölethintés.

Ez pedig teljes mértékben sikerült Ágoston Péternek. Tudós barátai ugyan megtagadták, de a szürke senkik úgy dugták ki fejüket az ismeretlenségből Ágoston könyve nyomán, mint a mérgecsövek tavaszi eső után. Hamarosan divattá lett antiszemitának lenni. Eddig úgy hirdették, hogy az antiszemitizmus a kapitalizmus mesterkedése, amellyel el akarja terelni a tömegek figyelmét az osztályharcról. De most? Hiszen a nagy szocialista tudós vállalta a zsidógyűlölet apostolosságát! És megjelentek a cikkek pro és contra és megjelent a „Huszedik század“ zsidó arkéja és ha igaz az, amit némely történelmi filozófus állít, hogy a történelem egy megszakítottág nélkül való folyamatos életjelenség, akkor nagyon közelfekvő az a feltevés, hogy Sifók és Orgovány a „Zsidók útja“-val kezdődött.

Ágoston megmutatkozott és azóta se tagadta

meg magát. A kommün idején népbiztoságot vállalt és mint a tanácsköztársaság egyik vezetője, ő volt a szülője annak az orcát piritó gyalázatos kormányrendeletnek amellyel tömegesen kergették ki a háboru borzalmai elől és felgyújtott falvakból Budapestre menekült galacjai zsidókat. De amikor a fehérterror itéletet űlt a kommün felett, akkor mégis a zsidóknak kellett bűnhődni a bolsevizmusért. És Ágoston itt is megtalálta magát.

Nyolcvan külföldi tudós vett részt az orosz szovjet-akadémia jubileumán

Politikai demonstrációra használják ki a jubileumot

(Vilna, szeptember 11. Az Új Kelet tudósítójától). A pétervári orosz tudományos akadémia nagy ünnepéig el űlte meg fennállásának kétszázéves jubileumát. Az ünnepélyre 80 külföldi tudós jelent meg Franciaországból, Németországból, Svédországból és Olaszországból, akiket a pétervári szovjettanács nevében maga Sinovjev fogadott a pályaudvaron. A jubileum alkalmából a várost fellobogozták és az akadémia épületét feldíszítették. A külföldi vendégek, akiket a volt cári palotában helyeztek el, másnap testületileg résztvettek az akadémia diszülésén, melyen az orosz tudományos testület elnöke üdvözölte őket. Az ülés után ünnepi lakomát adtak tiszteletükre, melyen megjelent az egész diplomáciai kar is. A terem fő helyén Nagy Péter cár szobra állott babérlevelekkel feldíszítve, mellette Lenin és Marx szobra. Az asztalfőn Kalinin, a szovjettanácsok

A legsúlyosabb védekező érve ez volt: én nem vagyok zsidó, én antiszemita vagyok és voltam már a háboru előtt is, régi német családból származom és én irtam a „Zsidók útja“-t.

Most meghalt Párisban. Meghalt: ne kövessük az ő példáját. Ha megemlékezünk róla, objektivitás vezesse szavunkat: az is eléggé lesújtó. Az ő fegyvere, a gyűlölet maradjon, távol a mi lelkünkől.

G. J.

elnöke űlt, oldalán a német nagykövet, tőle balra pedig az orosz akadémia elnöke helyezkedett el.

A szovjet a jubileumot politikai demonstrációra használja fel.

A szovjetsajtó országos ünnepi számokban méltatta a jubileum jelentőségét. Az „Izvesztia“ azt írta, hogy az orosz szovjet a jubileummal is bebizonyította, hogy a tudomány szolgálataiban semmi áldozattól sem riad vissza. A „Pravda“ hangsúlyozta, hogy a külföldi tudományos világ személyes tapasztalatai alapján talán be fogja látni, hogy rágalom azok a hírek, mely szerint Szovjetország nem becsüli meg a tudományos munkát. A szovjetkormány hír szerint a jubileumra Pétervárra érkezett külföldi tudósokat meghívja hosszabb tanulmányutra.

Egy kolozsvári betörőkirály elmondja párisi kalandjait

Fogarasi Mihály a kolozsvári törvényszék előtt

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 11. Az Új Kelet tudósítójától.) Több ízben foglalkozott az Új Kelet a betörővilágban oly nagy hírnévnek örvendő Fogarasi Mihály személyével. Fogarasi tudvaleg a marosvásárhelyi törvényszék többrendbeli lopás és betörésért négy évi fogházra ítélte, amiből már egy évet le is űlt. Időközben azonban rábizonyult, hogy mult év április 28-án Téglás Károly barátjával együtt Márton Mihály szolgától elvették biciklijét és az őszere eladták. A kolozsvári törvényszék kérésére a marosvásárhelyi ügyészség szuronyos fogházra szállította a fiatal gonosztevőt, hogy ezért a bűnéért is feleljen.

Újabb hat hónap

Az újabb kiderített eset a következőképpen történt: 1924. április 28-án Fogarasi és Téglás detektíveknek adták ki magukat, igazolásra szólították fel Márton Mihály szolgát, aki egy biciklit tolt maga előtt. Márton Mihálynál nem volt semmi okirat, amivel a bicikli tulajdonjogát igazolni tudta volna, mire Téglás Károly elvette a biciklit és azt mondta a hűledező Márton Mihálynak, hogy holnap reggel jöjjön fel okmányaival a rendőrség 9-es számú szobájába, ahol a biciklit visszakaphatja. Persze Márton Mihály kereshette aztán a biciklit... A törvényszék mai tárgyalásán Fogarasi Mihályt bűnösnek találta az ügyben, de mivel enyhítő körülmények vette azt, hogy Fogarasi es esetben csak mint bűntárs szerepelt, mindössze hathónapi börtönrre ítélte. Fogarasi a büntetést egykedvűen fogadta.

Fogarasi Párisban

Ugyálszik Fogarasi az egyévi börtön nem viselte meg nagyon, mert munkatársunk kérdéseire a legvidámabb hangulatban válaszolt. Nem bánja tetteit, sőt bizonyos büszkeséggel gondol vissza rájuk.

— Mesélje el legbravúrosabb esetét — biztatjuk Fogarasi.

— Kérem szépen — felelte — én ugyan zsebmunkáimnak és be betöréseimnek se szerit, se számát nem tudom, de azért mint mindenkinek, nekem is vannak igen kedves emlékeim. Ilyen kedves emlékem a párisi utam. A mult évi párisi olimpiás híre nagyon kíváncsivá tett emgem is. Egy szép napon egy kollegámmal elhatároztuk, hogy meglátogatjuk a párisi olimpiászt, vagyis jobban mondva a párisi olimpiászt közönségét... Pénzünk ugyan nem volt, de azért felültünk a vonatra és

kétheti kalandos ut után szerencsésen megérkeztünk Párisba. Utlevelünk, vasutjegyük persze szintén nem volt. Csak az bosszant még a mai napig is, hogy a vonaton szörnyű pech űldözött bennünket, semmi munkát nem tudtunk csinálni.

Harmincezer frank.

— Na de aztán két heti nyaralást jövéttünk az olimpiászon. Mondhatom, gyönyörű volt. Az a rengeteg nép, az a sokadalom, az a sok tolongás rövid tizenöt nap alatt harmincezer frankot gyűmölcsözött nekünk. A francia rendőrségről nagyon sok rossz hír kering a betörőtársadalomban, azonban én és társam nem nagyon tapasztaltuk a párisi rendőrség hírhedt nyomozó képességét. Igaz, hogy mellettünk jobbról, balról több ízben csíptek el egy-egy ügyetlenebb munkást, de minket nem tudott rajtakapni senki. Mikor aztán sok volt már a jóból és meleg lett a föld a talpunk alatt, a harmincezer frankkal a zsebünkben hazafelé jöttünk. Persze expresszen, hálókocsi-ban, az estünket pezsgős vacsorákkal fűszereztük, ugy, hogy mikor Nagyváradra érkeztünk, alig maradt nehéz száz lej a zsebemben. Azért nem keseredtem el, mert egy vastag tárcájú disznókereskedővel utaztam, akinek a zsebet sikerült megkönyviteni. Talán huszezer lej volt benne. Ne tessék hinni, hogy huszezer lej sok pénz, mert alig két napi nagyváradai tartózkodásom alatt az utolsó banniig mind eluszott.

— Ezt a párisi utat nevezem munkám nász-utjának. Erre mindig kellemesen fogok visszagondolni s álmaiban sokszor megjelenik az olimpiás sokadalma, zsufolt nézőtere a vastag bugyellárisu pasasokkal együtt. Most pechem volt, elfogtak, napról-napra élelem le a csendes négy évecskémet, ami még rám vár. Nagyon jól bánna velem a fogházban, szeretnek. Legújában kosárfonással foglalkozom és nagy élvezetet találok ebben az ártatlan mulatságban. Már úgy megszoktam a börtön levegőjét, hogy mikor a fogházór kíséretében vasutra űltem, egészen elkábított a friss levegő. Mulik az idő és remélem, hogy hamar el fog telni ez a négy év és hat hónap. Különben mindkét ítélet ellen felebbezést jelentettem be és remélem, hogy tekintettel lesznek fiatal koromra és enyhítik azt a tul-szigoru büntetést.

Fogarasi még folytatta volna hőstetteinek sorozatát, de a börtönőr oldalbalökte. Indulás. Vissza Marosvásárhelyre, a börtönbe, ahol olyan jól bánnak vele... (—gy—n)

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

Minisztertanács Kisenevben

Inkorrekt módon osztották szét az inséges besszarábiaiak gabonáját

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány a kisenevi mintavásár megnyitására résztvevő tagjai tegnap Kisenevben minisztertanácsra ültek össze, melyen főleg a besszarábiai lakosság élelmiszereivel való ellátása ügyét tárgyalták meg. A kérdés gyors tárgyalására az adott okot, hogy a királyi pár látogatásakor nagyon sok panasz hangzott el és tudomására adták a királynak, hogy az élelmiszerek elosztásánál inkább a politikai, mint altruista szempontok érvényesültek.

A kormány tagjai tényleg megállapították, hogy az élelmiszerek szétosztása nem történt a legkorrektebbül és ezért egy szűkebbkörű bizottságot alakítottak a kérdésnek a megvizsgálására.

Ezután elfogadták több prefektus lemondását, akik a kérdéssel kapcsolatosan terjesztették be lemondásukat. A balti prefektus helyébe Jonescu Dorut neveztek ki, az ismailmegeyi helyébe pedig Goma vezérfelügyelőt. Több jelentéktelen ügy letárgyalása után a minisztertanács végetért.

A vámkorlátok megszűnését követeli a Középeurópai Gazdasági Szövetség

Csak az aranyvaluta lehet minden pénzügyi politika alapja

(Bécs, szeptember 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bécsi Hofburg szertartástermében ünnepélyes keretek között nyílt meg a középeurópai gazdasági szövetség konferenciája. A tanácskozáson az összes európai államok gazdasági életének kiválóbb reprezentánsai vettek részt. A tanácskozás célja, tisztázni azokat a célokat és utakat, amelyek hozzájárulhatnak Középeurópa gazdasági életének regenerálásához és egészséges alapra való fektetéséhez.

Különös figyelmet keltett D. M. Mason londoni pénzügyi szaktekinetely előadása az aranyvalutáról. Történeti alapon mutatta ki, hogy az arany minden időben legjobb eszköznek bizonyult a kereskedelem és ipar fejlesztésére. A háború során az összes államok, Amerika kivételével, az arany standardról letértek, aminek az lett a következménye, hogy Amerika, amely ma körülbelül kilencszázmillió font értékű arany tartalék fölé rendelkezik, a legnagyobb hitelt élvezi és olyan olcsó kamatláb mellett tud pénzt kihelyezni, mint a világ egyetlen állama sem. Kereskedelmét pedig minden vámkorlát ellenére is ki tudja terjeszteni. Anglia ebben az esztendőben — másodízben az ország pénzügyi története óta — újra visszatért az arany standardhoz és ezzel az amerikai adósságai kifizetésénél a font és dollár régebbi és mostani értékdifferenciája következtében roppant összegeket tudott megtakarítani. Szónok ezért minden más országban az aranyvalutát javasolja, különösen az

olyan államokban, amelyek Nagybritanniának adósa. A szabadkereskedelem megtartásának hívének vallotta magát és követelte az összes idevonatkozó korlátok megszüntetését. Minden állam a jólétnek új korszakába kerülhetne — ugymond — ha lezserelési politikát követne és komolyan dolgozna a békén. Csak a javak szabad kicserélésének közös munkája hozhatja meg a teljes megértést.

Dr. Berthold Sprung, a bécsi Escomptegeellschaft igazgatója, a középeurópai államok gazdasági helyzetéről adott nagyvonalú képet. Fejtégetései végén egy új nemzetközi gazdasági szervezet felállítását javasolta, amelyet a Népszövetség elé kellene terjeszteni.

Közvetlenül az ülés után az angol Cobden klub bécsi tagjai bizottsági ülést tartottak, amelyen a következő határozati javaslatot fogadták el:

„A bizottság kijelenti, hogy a mai gazdasági depresszió minden államban csak akkor szűnhet meg, ha az összes nemzetek elfogadják az egymás közötti szabadkereskedelem elvét. Az internacionális jólét és a tartós békének ez az egyetlen garanciája. A bizottság mély fájdalommal látja azokat a nagy akadályokat, amelyek a kereskedelem elé tornyosulnak a háború óta. A normális viszonyok visszaállítására, ugyszintén a nemzetközi megértés irányában történő legfontosabb lépést a bizottság az eddigi elzáró rendelkezések feloldásában látja.

— Szökés közben agyonlőtték Terente cimboráját. Bukarestből jelentik: Galatzból jelentik, hogy Mihail Antripan, Terente volt testvére, aki az ottani börtönben van fogságban, szökést kísérelt meg. Az ör utána lőtt és olyan szerencsétlenül taláta, hogy azonnal szörnyethalt.

— Szeptember 15-én forgalomba kerülnek az új 500 lejesek. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium közlése szerint az új 500 lejes bankjegyeket már szeptember 15-én forgalomba helyezik.

— Áthelyezik a kolozsvári gabona- és tűzifapiacot. A városi tanács elhatározta, hogy a gabonapiacot, amely eddig a Magyar-utca elején, a törvényszéki épülettel szemben volt, a város esztétikai szempontokból, kihelyezi a város szélére. A mahavásártér mellett jelöltek ki erre a célra helyet, amelyet ki fognak kövezni. Ugyancsak ide helyezik a Heltai-utcában levő tűzifapiacot is. A piacok áthelyezése, előreláthatólag már a közeli hetek folyamán megtörténik.

— Jorga a genfi döntésről. Bukarestből jelentik: A „Neamul Romanesc“-ban Jorga professzor cikket írt, melyben a telepések ügyének döntésével foglalkozik. Többek között így ír: Genfben Titulescu pert nyert az erdélyi mágnásokkal szemben és emellett a telepések is kártérítéshez jutottak. A nemzetek szövetsége előzékeny volt Romániával szemben és morális prédikációt juttatott azoknak, akik minden ügyükkel a népszövetséghez folyamodnak. Genfben nemcsak al- és felperes volt, hanem volt egy harmadik fél — Magyarország — is, aki várta és örömmel nézte volna, miként lesz vesztés Románia a népszövetség előtt. A cikk végén kéri szóval fordul a kisebbségekhez, hogy sérelmeikre ne a távoli ítélőszéktől kérjenek orvoslást, forduljanak bizalommal a román nép ítélőszéké elé, mely minden bizonnyal igazságosan elintézi ügyüket. Végül felhívja a kisebbségeket arra, hogy vegyenek fokozottabb részt Románia politikai életében.

* Beck-kávét jó és zamatos, ne fogadjon el más pótkávét csakis Beck-kávét, a bélyegest.

— Sulyos autószerencsétlenség. Bukarestből jelentik: Ploesti és Mizil között ma délután sulyos autókatasztrófa történt, mely, ha szerencse nem játszik közre, öt ember életét követelte volna. Egy autót utaztak Margineanu tábornok csendőrpáncsnok, Peretz egyetemi tanár és két egyetemi hallgató. Az autó, amikor egy hidra értek, elsiklott, mert a kormány defektet kapott. Nekimentek a karfának, azt eltörték és bezuhantak az árokba. A motor tüzet fogott, a diákok közül az egyik, Popescu nem vesztette el lélekjelenlétét és mindenekelett elvágta, jobban mondva elszakította a benzinevezeteket és így megakadályozta a robbanást. Az utasok közül a tábornok sulyosabban, a többiek könnyebben megsebesültek.

* Brassóban hirdetéseket, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

Nyomd meg a gombot,
Fogmosáshoz használd Farmodontot.

butort, zongorát

akár venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse
számlája az utat SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermet,
számlások furniészkegletkeiket legolcsóbban itt szerzhetik be

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bansági zsidóság napilapja
szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
főszerkesztő Dr. Marton Ernő
előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szombat
5685. Elul 23.
Szidra: Nicávim
Vájélech
1925. szept. 12.

— A király fogadta az új osztrák követet. Bukarestből jelentik: A király ma délelőtt Sinajában kihallgatáson fogadta az ujonnan kinevezett osztrák követet, aki átnyújtotta megbízólevelét. A miniszter ebédre is a király vendége volt.

— Beiktatták Szalonta új rabbiját. Lélek-emelő ünnepségek keretében iktatták be Nagyszalontán a zsidó hitközség új rabbiját: dr. Nébel Imrét. Az ünnepségen, amely szeptember 8-án zajlott le, részt vett dr. Kecskeméti Lipót is, aki maga iktatta be Szalonta új papját. Kedden délután egy bizottság már a nagyváradi pályaudvaron fogadta dr. Nébel Imrét, aki dr. Jordan szatmári főrabbi-val és a szatmári zsidó hitközség két kiküldöttjével érkezett meg. Délután a váradi hitközség képviselőivel élén dr. Kecskeméti főrabbi-val indult el az egész társaság Szalontára, ahová háromnegyed-ötórakor futott be a vonat. Az állomáson Weisz Márton üdvözölte néhány szóval az érkező rabbit, aki röviden válaszolt. Ezután a menet a templomba vonult, amelyet a város közönsége, a községi képviselőtestület és a többi felekezetek képviselői zsúfolásig megtöltött. A fölötté nagyhatású beiktatóbeszédet dr. Kecskeméti Lipót mondotta el, aki az igazi pap kötelességeiről beszélt. Érintette a nagy kérdést is: a nemzeti és vallási zsidóság aktuális problémáját, amellyel kapcsolatban azt mondotta, hogy nem szabad egyik felfogást-vallók ellen semerőszakkal törni. Mindenkinek meg kell hagyni azt, hogy álláspontját és hovatartozását maga döntse el. Ezután dr. Nébel Imre tartotta meg székfoglaló beszédét, amelyben a rabbi hivatásáról beszélt. Rendkívül tartalmas és mindenki érdeklődését mindvégig leköttve tartó beszédét a közönség nagy figyelemmel hallgatta végig. Este az Apollóban százötven terítékes társasvacsora volt, amelyen több felkőszöntő is hangzott el, a többi felekezetek és a községi képviselőtestület részéről.

— Aki apróhirdetésben előre bejelentette öngyilkosságát. Bukarestből jelentik: Vasile Jora az ismert nevelő zeneszerző fia tegnap Jassiban gyógyíthatatlan betegsége miatt öngyilkos lett és meghalt. Öngyilkosságát a „Lume“ című lap apróhirdetési rovatában bejelentette, csak nem tulajdonított neki fontosságot.

— Ford hadihajókat vásárolt. Washingtonból jelentik: A tengerészeti reszort ötös tanácsa elhatározta négy szavazattal egy ellen, hogy Henry Fordnak, a híres detroiti autóbilgyárosnak kétszáz hadihajót ad el. Henry Ford a hajók vételára fejében 1,706.000 dollárt ajánlott fel. A hadsereg számára már hasznavehetetlen hajók egy részét Henry Ford ki akarja venni a forgalomból és vasból való alkatrészeit akarja felhasználni gyáraiban. Egy részét e hajóknak azonban szállítási célokra átalakíttatná. Az amerikai lapok kiszámították, hogy Henry Ford a hajók előállításai költségének alig kétszázalékát fizeti ezekért a hajókért. Amikor ugyanis a világháború kitört, az amerikai kormány a most eladott hajók előállítására és reparálására hozzávetőleg százmilliót adott ki.

— Álarcos banditák rablógyilkossága Moreniben. Bukarestből jelentik: Moreniben az elmúlt éjjel rablók hatoltak be Stelian Bratu ismert duggazdag szövőgyártulajdonos lakásába. A rablók teljesen tisztában voltak a helyzettel és abba a szobába mentek be, melyben a Wetheimkassza volt. Tudták azt is, hogy ép előző nap

nagymennyiségű el és így so nemzre felébredt bába, hogy meg voltak álarcozva asszonyt és m költák. Ezzel nyomozás indult

— Marokkó parancsnoksá het utazni. H követség hiva lapokban, mel való utazásra kell folyamod és csak a fran lyével adhatják

— Egy ifjú várról jelentik tizenkilenc es hunyta le a sz erdélyi cionist legagilisabb tá alnéven komol val szolgált a lentumos ifjú vétet kellett.

— D'Annunzio Rómából j nuntiot, aki H nagy érdemek tiszteletbeli tá zio tegnap má tiszteletére ren neplésben rész

— A legfő gondatlanság restből jelentik szék elnöke, egy Anastaziu ment Casacuzá elnök puskacsó eset folytán találta el, Ana

Válts

— A Ban Luptát. Buka bukaresti lap cserél. A lap érdekesportyjá Chrissoveloni kiadó társaság versul a válto számában.

— Ötvenből jelentik: millió lejt ny rium részére szegből 25 m pedig ösztönd oktatástigyi 6482 ösztönd

— Henry karestből jele véd kisenevi lyok és tegn hogy résztv sán. Az állo ki. Elutazás lapok szerke

— Felhő A Haggibor tagjait, hogy számban jele toraatermébe

— Len chaluca a esetről számo városában, a zsidó környe nek javarésze ki. Az okos lanul megtan zéssel, pomp

nagymennyiségű szővéttáru és szőnyeget vittek el és így sok pénzt sejtettek a kasszában. A meszre felébredt a gyáros felesége és átment a szobába, hogy megnézzze, mi történik ott. A rablók fel voltak álarcozva, azonnal lefogták a szerencsétlen asszonyt és miután az kiabált, azonnal meggyilkolták. Ezzel a rablók el is tűntek. Széleskörű nyomozás indult meg.

— **Marokkóba csak a francia hadtestparancsnokság speciális engedélyével lehet utazni.** Bukarestből jelentik: A francia követség hivatalos kommunikétt tett közzé a lapokban, melyben bejelenti, hogy Marokkóba való utazásra külön erre a célra kért vizumért kell folyamodni. A vizumot kérvényezni kell és csak a francia hadtestparancsnokság engedélyével adhatják ki.

— **Egy ifju cionista halála.** Gyulafehérvárról jelentik: Öt havi súlyos betegség után tizenkilenc esztendőskorában örök álomra hunyta le a szemét Májerovits Herman, az erdélyi cionista ifjusági mozgalomnak egyik legagilisabb tagja. Májerovits, Zoltán Ernő álneven komoly irodalmi szárnypróbálgatásával szolgálta a zsidó élet reneszánszát. A talentumos ifju halála városszerte ószinte részvétet keltett.

— **D'Annunzio táborkokká neveztek ki.** Rómából jelentik: A király Gabriele D'Annunzio, aki Fiume elfoglalásánál tudvalevőleg nagy érdemeket szerezett, az olasz repülőflotta tiszteletbeli táborkokká nevezte ki. D'Annunzio tegnap már egyenruhában jelent meg egy tiszteletére rendezett banketten, ahol nagy ünneplésben részesítették.

— **A legfőbb semmitűző volt elnöke gondatlanságból agyonlőtte barátját.** Bukarestből jelentik: A bukaresti legfőbb semmitűző elnöke, Victor Manolescu-Ramniceanu egy Anastaziu nevű táblabíróval vadászatra ment Casacuzába. Egy vad került közben az elnök puskacsőve elé, aki azonban véletlen balra fordította a fegyvert, hanem Anastaziut találta el, Anastaziu nyomban szörnnyethalt.

Váltsa meg

ujévi üdvözlését, mert E ec Jiszrael földjén váltja meg. Az Uj Kelet közli a kerem Kajemet javára megváltott ujévi üdvözléseket.

— **A Banca Chrissoveloni megvette a Luptát.** Bukarestből jelentik: A „Lupta“ című bukaresti lap a mai nappal ismét új gazdát cserél. A lap eddigi tudvalevőleg az Univerzál érdekcsoportjába tartozott és most a Banca Chrissoveloni tulajdonát képező Timpul lapkiadó társaság tulajdonába ment át. Az Univerzál a változást már be is jelentette mai számában.

— **Ötvenmillió iskolacélokra.** Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium ötvenmillió lejt nyújtott a közoktatásügyi minisztérium részére különféle alakokra. Ebből az összegből 25 millió lejt internátusokra, a többi pedig ösztöndíjakra fogják fordítani. A közoktatásügyi minisztérium erre az évre összesen 6482 ösztöndíjat oszt ki.

— **Henry Torres Kisenevbe utazott.** Bukarestből jelentik: Henry Torres francia ügyvéd kisenevi utazása elől elhárultak az akadályok és tegnap elutazott Beszarabia fővárosába, hogy résztvegyen a tatarbanari per tárgyalásán. Az állomáshoz nagyon sok újságíró kísérte ki. Elutazása előtt látogatást tett a különböző lapok szerkesztőseiben.

— **Felhívás a Haggibor tornászaihoz.** A Haggibor tornaszakosztálya felhívja összes tagjait, hogy ma szombaton este 8 órakor teljes számban jelenjenek meg a református kollégium tornatermében.

— **Lengyel leány, aki mindenképpen Chaluca akar lenni.** A varsói lapok érdekes esetről számolnak be. Linetzky Mariska Janovo városában, a zsidónegyedben nevelkedett, olyan zsidó környezetbe került, olyan fiatalok közé, akiknek javarésze chaluc lett és Palesztinába vándorolt ki. Az okos és fogékony kis lengyel leány hibátlanul megtanult jiddisül, sőt héberül is és sok érdekes, pompásan énekelte a héber chalucdalokat.

ENGROSS

legnagyobb szőrmeáruház az országban Clujon van.

A „Casa de Lipsca“ cluji lerakata valósággal szenzációs. A világ összes szőrmei pazar választékban vannak az áruházban kiállítva. A cég, melynek London, Páris, Wien, Leipzig, Krakau és New-Yorkban vannak fiókjai, a legszebb szőrmeek valóságos halmazait állította ki a

Cal. Reg. Ferdinand 5. sz. alatt (Szabó J. palota)

emeleti helyiségeiben és a napokban megnyíló áruház szenzációja lesz a cluji kereskedelmi életnek.

A napokban Linetzky Mariska Bialisztokba utazott az ottani Palesztinahivatalhoz és kérte, hogy a chaluc-szervezet révén juttassák ki őt is Palesztinába. Hajlandó áttérni a zsidó vallásra — mondta — és mint zsidó akar kijutni. A hivatalfőnök minden évvelése hiábavaló volt, a kisleány mindenképpen ragaszkodott Erec Jiszraélhez. Mint-hogy még nincsen huszév s, a törvény szerint nem is lehet áttérni a zsidó vallásra. A kisleány azonban nem akar visszamenni Janovoba szüleihez és hajlandó néhány évet Bialisztokban a chaluc-szervezetben eltölteni, hogy amikor betölti huszadik évét, azonnal kimehessen társnőjéhez Palesztinába.

— **Eljegyzés.** Heller Milly Ludesul de Mures és Hersch József Lupeni jegyesek.

— **Szeptember 20-án érkezik haza a miniszterelnök.** Bukarestből jelentik: Vaitoianu miniszterelnökhelyettes távirati értesítést kapott Bratianu Joneltől, melyben a miniszterelnök közli, szeptember 20-án tér vissza az országba. A király 20-án erdélyi vadászatra indul.

— **Botrány a spirítiszták világtörvényszusán.** Párisból jelentik: A nemzetközi spirítiszták-kongresszus a napokban megnyílt. A világ minden részéből egybesereglettek a spirítiszták, de már a megnyitáson baj történt. Conan Doyte, a világhírű író előadását hirdette a program, még pedig vetített képekkel. Már megelőzőleg botrányos jelenetek rontották a hangulatot. A teremben ugyanis oly nagy volt a zsufoltság, hogy mozogni sem lehetett és az ajtó előtt a kizsolt közönség lármásan követelt bebocsátást. Amikor a Sherlock Holmes történetek világhírű írója már megkezdte bevezető előadását, kívül még döngötték az ajtókat és szava elveszett a zajban. Még az első sorokban ülők és állók sem hallhatták felolvasását. Akkor aztán következtek volna a vetített képek, csak-hogy a készülék nem funkcionált s az elsőített terem nagy kavardás támad. Nagy-sokára megjelent az első vetített kép a vásznon, egy materializációs jelenség fényképe, amelyet azonban senki sem értett meg. Conan Doyle hozzáfűzött magyarázatát pedig nem lehetett hallani, mert kívülről bezúrták az egyik ajtót, nagy láрма keletkezett és százával tódultak a folyósóról a terembe, pedig egy talpalatnyi hely sem volt. Conan Doyle tehát hamar berekesztette előadását.

— **A kolozsvári szabómesterek gyűlése.** A kolozsvári szabómesterek vasárnap délelőtt tíz órakor az iparkamara kistermében gyűlést tartanak, amelynek napirendjén a kongresszusról beszámoló, a zárórendelet és a kontárok elleni eljárás kérdései szerepelnek.

Idegfájásoknál, reumánál, köszvénynél, elhújasodásnál, cukorbetegségnél a természetes Ferencz József keserűviz rendkívül jóhatású hashajtónak bizonyul. Az anyagcsere-zavarok gyógyító eljárásainak több kutatója megállapította, hogy a „Ferencz József“ vizkurák nagyon szép eredményhez vezetnek. Kapcsolható gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— **Sirkövetés.** Vasárnap délelőtt avatják fel az elmúlt évben elhunyt Löbli Mátvás fakeskedő síremlékét, amelyre az elhunyt családja ezuton hívja rokonait és ismerőseit.

— **A Tarbut hírei.** Ertesitem azokat a IV. osztályos Tarbut növendékeket, akik a vizsgálatukat sikerrel kiállították a júniusi szekcióban, hogy abszolváló bizonyítványukat kötelesek átvenni. Ez ügyben hétfőn délelőtt 9 órakor jelentkezzenek a leányiskola titkárságánál. Igazgatóság.

Az Uj Kelet egyetlen sora, mely ujévi üdvözlését közli, Erec Jiszrael földjének egy darabkáját váltja vissza a zsidó nép számára.

— **Közepes lesz a magyarországi szőlőtermés.** Budapestről jelentik: A szőlők egyes helyeken igen szépen fejlődnek, sok helyen azonban az utóbbi napokban uralkodó nedves és hűvös időjárás a rothadást nagy mértékben előmozdította. Kecskemét és a pécsi, siklósi, szentlőrinci és szigetvári járás több községének szőlőiben jégverés volt, ami számbavehető kárt okozott. A fűrtperonoszpóra, lisztharmat, fakó-rothadás tovább terjedt. A bor ára minőség szerint Malignand fokoként 5—900 k., literenként 5—12 000 korona között mozog. A kereslet ujabban óborok iránt megélnékült. Uj termésre kötések még nem igen történtek.

* **Purgó az egyetlen biztos hashajtó.**
* **Temesvári előfizetőinkhez!** Temesváron Bachus János az Uj Kelet kézbesítője (lakik II. Burkus-u. 19., napközben a Lloyd-kávéház előtti újságbódóban), aki a kézbesítésre vonatkozó mindennemű észrevételt elintézi.

* **Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nál. Képviselet az ország minden helységében.**

* **Nagyváradon** hirdetéseket előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintézi az Uj Kelet nagyváradai képviselője, Blum Zsigmond, Ezredévi emléktér 2. (Ernyőüzlet.)

Illattal terhes már az est

Ira: Rönk Arisztid

Borongva bug az őszi szél,
Vajh' mit beszél?

Illattal terhes már az est,
Mi hozta ezt?

Jövünk és isszuk éterét,
Mint hűs zenét...

Orrunk tágulva izleli
S az illatforrást megleli:

Unirii-Piata huszonhat,
S lényege: „Bijou“-kivonat.

KÖZGAZDASÁG

Hatalmas törzstőkbe tömörül a német nagyipar

Öt nyugatnémetországi gazdasági csoport fuziója

(Berlin, szept. 11. Az Új Kelet tudósítójától.) Azok a nagy gazdasági tranzakciók, amelyekről a berlini tőzsdén már hetek óta beszélnek, ma végre a megvalósulás stádiumába jutottak. A tranzakciók közül elsősorban a német területen maradt Montan-művek átszervezése játszik jelentős közgazdasági szerepet.

A Montan műveket öt nyugatnémetországi gazdasági csoport, Otto Wolff, a Phoenix, a Reinstal, Krupp és a Reine Elbe Union vette át részvénytársasági alapon. Ez az alakulás a legnagyobb meglepetést keltette közgazdasági körökben, amennyiben mindenki azt várta, hogy a sziléziai Montan-műveket a Holding-társaság vásárolja meg. Minthogy az előbb felsorolt öt vállalat már régebben is érdekeltéget tartott a Montan-koncernnel, gazdasági körökben arra következtetnek, hogy egy hatalmas Montan-tröszt kialakulásáról van szó, amelynek alaptőkéje már most meghaladja a nyolcszázmillió arany márkát.

Az átcsoportosítás eszméje Wiutfeld volt washingtoni követ és a Krupp művek jelenlegi

igazgatójának agyában fogamzott meg, aki amerikai méretekben gondolkodik és már régóta foglalkozik azzal a tervvel, hogy a német ipart törzstőkbe tömöríti. Kétségtelen, hogy tervének keresztülviteléhez a rossz gazdasági viszonyok is hozzájárultak, mert ezek egyébként is sürgették a Montan-vállalatok koncentrációját.

Egy másik hatalmas tröszt is alakulóban van a petróleumipar terén. A német kőolaj részvénytársaság fog egyesülni a német petróleum részvénytársasággal, továbbá a Rüttgers-művekkel és amennyiben ez a töke-koncentráció létrejön, Németország, a világ harmadik petróleum hatalmasságává válik. Ha ez a két átcsoportosítás lebonyolódik — és ez már csak hónapok kérdése — Németország mindegyik nagyobb iparága, a vegyi ipar, a petróleum és a nyugati és keleti szénbánya társaságok egy-egy gigantikus méretű trösztbe fogóznak össze, ami feltétlenül éreztetni fogja hatását az egész világgazdaságon.

¶ **Ma döntenek az iparkamarai jelölések fölött.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarai választások jelölőlistáit Saragea törvényszéki bíró, referens a mai napon visszajuttatta a törvényszék elnökéhez. A kandidáltak és ajánlók leigazoltatása ugyancsak ma fejeződött be, úgy, hogy a jelölések végleges leigazoltatása felett holnap, szombaton délelőtt fog megtörténni a döntés még pedig egy bizottság által, amely a referens bíró előadása alapján egy buletinban fogja határozatlanul kimondani, hogy mely jelöléseket fogadta el, illetőleg utasította vissza.

¶ **Az UGIR választmányi ülése.** A Nagyiparosok és Munkaadók kolozsvári Szövetsége a hó 15-én, kedden délután 3 órakor választmányi ülést tart, amelyen meg fogják tárgyalni a gyár egységárának felemelését, a vilámosmü, a munkakamrák és az iparkamarai választások kérdését.

¶ **Árfolyamok a budapesti értéktőzsdén.** A legutóbbi napon a budapesti értéktőzsdén az alábbi árfolyamokat jegyezték. Az árfolyamok részvényenként ezerkoronás árakban értendők: Magyar Hitel 345, Osztrák Hitel 134, Szigó 490, Rima 117, Déli vasút 46, Államvasút 418, Kohó 240, Atlantika 105, Ganz Danubius 2610, Kőszén 3040, Papiripar 325, Nasici 1980, Szla-

vónia 645, Földhitelbank 212, Viktória-malom 430, Kereskedelmi Hitelbank 18, Pesti Magyar Kereskedelmi 995, Beocsini 1100, Urikányi 1080, Láng 97, Lipták 38, Schlick 49 5, Brassói 440, Zabolai 165, Baróti 0325, Cukoripar 2010, Temesi szesz 250, Hungária mütárgya 113, Olasz Bank 15, Angol-Magyar 375, Leszámitoló 665, Magyar Cseh 145, Nova 277 5, Kronberger 3, Csáky 65, Izzó 1325, Magnezit 1460, Viktória butor 09, Ofá 555, Malomsoky 8, Pesti Hazai 2155 korona.

¶ **Állandóan javul a Csehszlovák pénzügyi helyzete.** Prágából jelentik: A csehszlovák belföldi pénzügyi helyzete — pénzügyi körökből származó értesülések szerint — továbbra is likvid. Említésreméltó, hogy a pénzügyi hónapok óta tartó pénzbőségét nem táplálták külföldről az országba özönlő hitelek, pedig a külkereskedelmi statisztika állandóan emelkedő számaiból inkább arra lehetne következtetni, hogy az emelkedő kivitel külföldön nagyobb csehszlovák tőkéket köt le. Ez a kedvező helyzet a devizakészlet állandó és tartós emelkedésében is kifejezésre jut. Magyarazatot abban kell keresnünk, hogy a múlt évi termés értéke csak az utóbbi hónapok folyamán állott rendelkezésre, valamint abban is, hogy az állam a pénztárjegyek visszafizetésével a piacot meg-

lehetősen könnyebbé tette. Az őszi kampány finanszírozása az eddigi jelek szerint simábban fog megtörténni, mint tavaly. A cukorkampány pénzügyi ellátásánál ezidén is a tavalyi vegyes módszert fogják alkalmazni, amelynél úgy a belföldi, mint külföldi tőkéket vettek igénybe, azonban ezidén a külföldi tőkének hányada jóval kisebb lesz, mint tavaly, mivel a belföldi pénzügyi helyzete ezidén kedvezőbb a múlt évinél. Szakkörökben azt hiszik, hogy a pénzügyi helyzetének a javulása, amely a belföldi gazdaság erejéből merít, a következő hónapok alatt folytatódni fog.

¶ **Ujabb határidőhalasztás az 1 és 2 lejes papírpénzek beváltására.** Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium közlése szerint az 1 és 2 lejes bankjegyek beváltási határidejét október elsejéig tolták ki. Miután ezek a bankjegyek már nincsenek forgalomban, a rendelkezés főleg a pénzügyi hatóságoknak szól.

¶ **Két és fél millió dináros csőd Szabdkán.** Szabdkáról jelentik: Krausz Gábor és Fia gőzmalom júniusban fizetéseképtelen lett és kényszeregyezési eljárást elrendelését kérte. A cég két és fél millió dináros adósságára százszázalékos ajánlatot a hitelezőknek, de az ajánlatot nem fogadták el, mert nem láttak kellő biztosítékot. A bíróság erre megszüntette a kényszeregyezési eljárást. A végzés ellen Krausz Gábor és Fia cég jogorvoslatlalt élt az ítélőtáblához, arra hivatkozva, hogy a bíróság nem állapította meg a cég vagyoni állapotát és így a hitelezők nem tudtak tájékozódni. Az ítélőtábla most helybenhagyta a törvényszék végzését és Krausz Gábor és Fia cég ellen elrendelte a csődöt.

¶ **Hír a lengyel gabona behozataláról.** Bukarestből jelentik: Az „Argus” csernovitzi jelentésben arról értesült, hogy egy ottani malom két vagon gabonát importált Lengyelországból. A lap munkatársa felvilágosítást kért Tancred Constantinescu miniszterelnöktől, aki kijelentette, hogy a miniszteriumhoz nem érkezett egyetlen vámv hivatali jelentés sem, a mely ilyen liszt vagy gabona behozataláról szólna. A gabonabehozatal egyébként az érvényben levő rendelet szerint teljesen szabad, csak nem hiszi, hogy a belföldi olcsó (?) gabonárák mellett rentábilis volna idegen országból gabonát importálni.

¶ **A felemelt széntarifa leszállítását kéri.** Bukarestből jelentik: Egy országos küldöttség, melyben résztvettek a nagyiparosok és gyárosok kiküldöttjei is, megjelent ma délelőtt Tancred Constantinescu kereskedelemügyi miniszternél, akinek egy memorandumot nyújtottak át, melyben kéri, hogy a külföldi szén behozatali illetékének felemeléséről szóló rendelkezést helyezze hatályon kívül. A küldöttség élőszoval is kifejtette, hogy az importilletékek felemelése rendkívül nagy károkat okoz a gyáriparnak, mert a belföldi széntermékeket nem mindig tudják használni. Előadták, hogy a mi szentünk sokkal kisebb kalóriájú, mint amilyen a kázanokhoz szükséges. A miniszter a memorandumot átvette és megígérte, hogy tanulmányozni fogja a kérdést és határozottan figyelemmel lesz a gyáripar érdekeire.

TŐZSDE

Szeptember 11-én

A lej: Zürichben 260 00, Párisban 1045, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. A délelőtt a piacon fokozottabb kereslet a devizák további emelkedését eredményezte. Délután némi lanyhulás állt be, de a piac általában a lej újabb esésére spekulál. Az árfolyamok a következők:

Bécs 2870—2900, Prága 606—610, Budapest 342—345, Páris 960—965, Zürich 3960—3980, Newyork 20300—20450, London 996—1000, Milánó 850—855.

Zürich. Zárítat: Berlin 12330, Amsterdam 20820, Newyork 51800, London 251100, Páris 243000, Milánó 213000, Prága 153500, Budapest 7260, Belgrád 92250, Bukarest 26000—26000, Varsó 9000, Bécs 7305.

Bukarest. Devizák: Páris 975, Berlin —, London 1002, Newyork 20600, Milánó 860, Zürich 3980, Bécs 2905, Prága 610, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 795, német márká 4875, leva 153, török lira 114, font sterling 996, francia frank 973, svájci frank 3925, olasz lira 850, drachma 315, dinár 355, dollár 20500, lengyel forint 3550, osztrák schilling 2925, magyar korona 2850, cseh korona 606, belga frank —, holland forint —.

A konkurencia

füрге, a legnagyobb ügyességre van a vásárló közönségnek szüksége. Szerezzen egy jó, megbízható, állandó bevásárlási forrást, különben

tehetetlen

szükségletének beszerzésénél. Áll ez különösen a férfi szövet, bélésárú és női kabátiszövet kelmékre. Tegyen egyetlen kísérletet és hálával lesz eltelve

Schwartz Jenő utódával,
Cluj, Strada Regina Maria No. 14. (volt Deák Ferenc-utca)
férfi szövet- és bélésárú külföldi lerakata.

Drá
a Hako
A második fél
via. A Hako
6:5 arán

Távirati tud
előtti számunkba
Orth Györgyöt,
hirneves szerencs
Slavia fölött ara
tudósítónk jelent
foglalt eredmén
csapat nem 5:1,
cseh bajnokcsapa
ról szóló tudósít
mentumban, ját
lokban bővelked
nem járszódott le
Grünvald és Sc
az első felidőben
védjének feltűnő
dást vezető cseh
géhez. Wegner
és Capek révén
vezet a Slavia, u
által ismételtén
után Eisenhoffe

Helyesere u
lett Fabián k
Slavia ötödik gól
Hakoah-bivők e
lyát, midőn a 18
a kiszökő Schva
5:2-re javít az
buzditja tovább
találó Hakoah-c
Shwartz rohan
20 méteres bo
Häusler, Schw
feláldozással véd
Schwartz II. ce
közönség izgalma
dirigálása mellet
ujabb támadások
Schwartz szalad
centerez Portma
lit. (36. p.) A H
tartózatlanul
szinte apatikusan
42. percben Hä
aki lefajta a Sl
ség leirhatatlan
kitünően helyette
legszebb gólját l
Hakoah győzelm
sajtó nagy elisu
játékról és kü
Pollák és a két

Orth sérül
ban mély megdö
gyon röviden és
sen egyezően szá
nal” szerint a
hibás, aki egy t
megbotolva lea
lap jelentése sze
Tandler nem
egyébként 2—3
„Neues Wiener
rész a 20.-i ma
A vasárna
Victoria: Moldo
pálya. RMS—
Adorján.

Bécs. Hert
WAF 7:1. Rap
Weisse Elf 7:1

Prága. Sp
2:2. 4000 né
közés, amely er
zódott. Az első
28. percben D
bécsiek kiegyen
Spárta második
felidő 34. perc
egyenlítő gól.

Haggibbo

SPORT

Drámai küzdelem a Hakoah és a Slavia között

A második felidőben már 5:1-re vezet a Slavia. A Hakoah szenzációs végküzdelemben 6:5 arányban győz. Nem veszélyes Orth sérülése

Távirati tudósítás alapján beszámoltunk tegnapelőtti számunkban az MTK—Amatőr mérkőzésen Orth Györgyöt, a magyar csapat — csatárát ért hirneves szerencsétlenségről, valamint a Hakoahnak a Slavia fölött aratott 5:1 arányú győzelméről. Bécsi tudósítónk jelentése szerint azonban a táviratban foglalt eredmény téves, mert a bécsi zsidó csapat nem 5:1, hanem 6:5 arányban győzte le a cseh bajnokcsapatot. A két csapat közötti mérkőzésről szóló tudósításunk szerint, ennyi izgalmas momentumban, játékszépségben és gyönyörű gólokban bővelkedő, grandiózus futballmérkőzés még nem játszódott le bécsi futballpályán. A Nemes, Grünwald és Scheuer nélkül játszó zsidó csapat az első felidőben is fölényben játszik, de két hátdőjének feltűnő bizonytalansága a ritkábban támadást vezető csehekett juttatja a gólszerzés dicsőségéhez. Wegner I. hátjából Stapl, Silny, Podrazil és Capek révén az első felidő 35. percében 4:0 ra vezet a Slavia, midőn a Hakoah egy Schwartz által ismételt kiaknázatlanul hagyott tizenegyes után Eisenhoffer révén egyetlen góljához jut.

Helycsere után Slavia-támadás, az idegesség lett Fabián kiszalad és a 14. percben Silny a Slavia ötödik gólját fejele be. A gyöngébb idegzetű Hakoah-bírók egyrésze már elhagyja a pályát, midőn a 18. percben drámai fordulat áll be: a kiszökő Schwartzot Seiffert elfautolja és Hess 5:2-re javít az eredményen. A közönség tombolva buzdítja további ostromra a mindinkább magára találó Hakoah-csatársort, egy perccel később Schwartz rohan le, pontosan centeréz és Eisenhoffer 20 méteres bombalövésével újabb gólt szerez. Häusler, Schwartz és Eisenhoffer lövéseit önfeláldozással védi Planicka, de a 23. percben Schwartz II. centerét Häusler benyomja. 5:4! A közönség izgalma a tetőpontra hág, a Hakoah-half dirigálása mellett emberfölötti munkát végez és újabb támadásokra sarkalja a csatárokat. Ismét Schwartz szalad le a jobbszélén, hajszálpontosan centeréz Wortmannhoz, aki 10 méterről kiegyenlített. (36. p.) A Hakoah-csatársor egyszerűen feltartóztatlanul nyomul fel és a Slavia-védelem szinte apatikusan szemléli a pályán törtéteket. A 42. percben Häusler ismét Schwartzot szökteti, aki lefújta a Slavia védelmet, centeréz és a közönség leirhatatlan örömrivalgása mellett a Grünwaldot kitűnően helyettesítő Wortmann 25 méterről a nap legszebb gólját lövi a kapu felső sarkába. 6:5! A Hakoah győzelme ezzel megpecsételtetett. A bécsi sajtó nagy elismeréssel emlékszik meg a Hakoah játékosairól és különösen Guttman, Eisenhoffer, Pollák és a két Schwartz játékát emeli ki.

Orth sérüléséről, amely az egész sportvilágban mély megdöbbenést keltett, a bécsi sajtó nagyon röviden és távirati tudósításunkkal nem teljesen egyezően számol be. A „Neues Wiener Journal” szerint a szerencsétlenségben Orth maga a hibás, aki egy támadásnál lövésre készült, eközben megbotolva leesett és térde kiugrott izületéből. A lap jelentése szerint Orth maga is kijelentette, hogy Tandler nem hibás megsérülésében. A sebesülés egyébként 2—3 hónapot fog igénybevenni, írja a „Neues Wiener Journal” és így Orth nem vehet részt a 20-i magyar-osztrák mérkőzésen.

A vasárnapi mérkőzések bírái. Haggibbor—Victoria: Moldován. KAC—CFR Cinczár. CFR-pálya, RMS—KKASE Jakobi, KMTE—Husos Adorján.

Külföldi sporthírek

Bécs. Hertha—Wiener Sportklub 5:2, Admira—WAF 7:1. Rapid—Bewegungsspieler 7:4. Wacker—Weisse Elf 7:1. International—Humanitas 2:0.

Prága. Sparta (Prága)—Simmering (Bécs) 2:2. 4000 néző előtt folyt le ez az érdekes mérkőzés, amely erős küzdelem után eldöntetlenül végződött. Az első gólt a prágai legénység éri el a 28. percben Dvoracek révén, amelyet rövidesen a bécsiek kiegyenlítő gólja követ Zielbauers révén. A Sparta második gólját Horvájs rugja és a második felidő 34. percében Horváth lövéséből esik a kiegyenlítő gól.

Haggibbor. A Haggibbor II. csapatának in-

tézője felkéri Sámson, Reismann, Rosenberg, Moskovitz, Lebovics I. és II., Robogány, Fischer, Rimóczy, Feuermann, Neumann, Gidály, Földes és Mund játékosokat, hogy ma este 8 órakor a Patria-kávéházban a vasárnap reggel 8 órai H. II.—V. II. mérkőzésre való tekintettel jelenjenek meg.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Dolly. Nagy eseménye lesz szombaton a Magyar Színháznak, a Dolly premierje. A Vig özvggy óta nem volt operett, melynek olyan sikere lett volna, mint a Dollynak. A Szi ház azt reméli, hogy ez lesz az idei évad ugynevezett bombasikere, amely hosszú hónapokon át fog uralkodni a műsoron. Szombattól kezdve egy hétig a Dollyt fogják adni, a rendkívüli érdeklődésből következtetve, minden alkalommal zsúfolt nézőtér előtt.

Grozavescu jön! Fató úrként terjedt el a híre annak, hogy Európa legünnepeltebb tenoristája, a bécsi állami opera csillaga, Grozavescu, Kolozsvárra érkezik a jövő hét végén s estén fel fog lépni a Magyar Színházban. Rigoletto, Carmen, Bohémélet, Toscanini fog fellépni. A helyek árai, a minden mértéket meghaladó díjazás folytán, 100% kal lesznek ezelve. Ezeken az estéken még más művészek is fel fognak lépni vendégként, úgy hogy igazi ünnepi operaelőadások lesznek. Az első Grozavescu est a jövő szombaton lesz. A jegyek árusítását vasárnap délután 9 órakor kezdi meg a pénztár. Elővételi díj nem lesz s így az előre váltott jegyek ára is ugyanaz, mint az előadások napján váltható jegyére.

Magyar Színház heti műsora

Szombat d. u. fél 4-kor: Kaméliás hölgy (Poor Lili fellépésével, olasz helyárrakkal, sorozat 15)
Szombat est: fél 9-kor: Dolly (Operettújdonosság, elősző, premierelőadás 3 sz., sorozat 16)
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Árváoska (Lengyel Irén fellépésével, olasz helyárrakkal, sorozat 17)
Vasárnap d. u. 6-kor: Dálibáb (Poor Lili fellépésével, leszállított helyárrakkal, sorozat 18)
Vasárnap est fél 9-kor: Dolly (Operett, 2-odszor, bérletszűnet, sorozat 19)
Hétfő: Dolly (3-adszor, napibéret 9 sz. A, sorozat 20)
Kedd: Dolly (Napibéret 10 sz. B, sorozat 21)

Heti műsor a Szinkör-mozgóban

Csak délutáni előadások, 3 és 5 órai kezdettel. Vasárnap délután a nagy gyermekelőadás a legszellemebb, legnevetettebb vígjátékok, burleszkok!

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Pénteken és szombaton ez ptebar 11 és 12. Rabszolgakirálynő. Monumentális történelmi és szerelmi dráma 8 felvonásban, Rider Hogars angol író regénye után „The Moon of Iera” címmel. Főszerepben Mar a Corda és Beregi O zár.

Urania-mozgó. Péntek és szombat, szeptember 11, 12. Kanadai csempészek. Amerikai kalandrdráma 5 felvonásban. Főszerepben William Russel.

Apollo-mozgó. Péntek és szombat, szeptember 11 és 12. Égő Pacific express. Bűnügyi kalandrdráma 6 felvonásban. Főszerepben a legjobb amerikai művészek.

Figyelemztetés. Az előadások az összes mozgósínházakban d. u. 3 órakor kezdődnek.

Gajzágó Márton

Cluj, Str. Regina Maria No 24.

késes, műköszörűs, műszerész, nickelőző telep.

חלפים וינר איממער
אום לאנער

IZRAEL JÓZSEF

nagy szőrmeáruháza — Cluj, Calea Victoriei No 2.

Nagy választék
mindenfelo
szőrmeáruban!

Bundák
Sport-bundák
Gyermek-bundák

9500 leitől
3500 eitől
1150 leitől

Nagy választék
mindentéle
szőrme-áruban

Anusol
„Anusol” Goedecke
aranyér ellen löbb mint 25 éve a legjobbban elismert szer. Egyszeru alkalmazás, biztos siker.— Minden fájdalmat azonnal megszüntet és meggyógyítja a gyuladt, sebes és vérző helyeket.— Tartalmas alkalmi részektől mentes. Reggel és este egy kupocská lesz a végébe bevezetve. Minden patikában és drogériában kapható.—
RAKTÁR F.H.MEES CALEA-GRIVITEI 61 BUKÁREST

Bizományba

árul rakót, valami t...
engros és detail elárui á át

vállalja

J. Fried

vegyeskereskedés, Brassó, Str. Lunga 100.

HOTEL IMPERIAL ORSOVA

Érttesítom a nb. közönséget, hogy a hotel „IMPERIAL”-t megvettm és azt ujjonnan sze vezve a nb. közönség rendelkezésére bocsájto n. A szobák tisztasága, ételk és italok jó minőségére legyen garancia eddigi jó hírnevem Szives látogatást és a nb. közönség pártfogását ti-ztelettel kérem.
Özv. Luftschtzné

Könyv-

ujdonosság!

Dr. LIGETI SANDOR

A társadalmi gazdaság
dinamikája

Aki harmonikus képet akar nyerni a társadalmi gazdaságban működő erokról, aki megakarja ismerni a szociális fejlődés útját, annak nélkülözhetetlen olvasmány Ligeti Sándor új könyve, amely a természettudományok világnézetét és a természettudomány törvényeit először alkalmazza a társadalmi gazdaság fejlődésének ismertetésében.

Kapható minden
könyvkereskedésben. Megrendelhető
az Új Kelet könyvosztályában:

ára 120 l.

Fabriksfortreter und Niederlage

STANIOL

Gelatin und Almoirium folien. Fabrikspreise ab
Ti niscara, Reich Naftli, Timisoara, Spion-Gasse 12.

